

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA NĪLO JĒSKINENA [*NILLO JÄÄSKINEN*] SECINĀJUMI,
sniegti 2015. gada 23. aprīlī¹

Lieta C-69/14

**Dragoș Constantin Târșia
pret
Statul român
un**

Serviciul Public Comunitar Regim Permise de Conducere si Inmatriculare a Autovehiculelor

(Tribunalul Sibiu (Rumānija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Dalībvalsts tiesiskais regulējums, kas ļauj pārskatīt galīgu (tiesas) nolēmumu, pārkāpjot ES tiesības, kas pasludināts administratīvā tiesvedībā, bet ne civiltiesvedībā — Prasība pieteikums pārskatīt galīgu nolēmumu, kas pieņemts attiecībā uz mehānisko transportlīdzekļu piesārņojuma nodokli civiltiesvedībā — *Res judicata* — Efektivitātes un līdzvērtības principi — Pamattiesību hartas 47. pants

I – Ievads

1. Prasītājs 2007. gadā uzsāka tiesvedību Rumānijas civiltiesā par īpaša transportlīdzekļu nodokļa atmaksu, ko viņš bija samaksājis par no citas dalībvalsts importētu automašīnu. Maksājums bija veicams, jo Rumānijā reģistrācija attiecīgajās valsts iestādēs bija pakārtota īpaša transportlīdzekļu nodokļa maksājuma pierādījuma iesniegšanai. Vēlāk, 2011. gada aprīlī, Tiesa spriedumā lietā *Tatu* nosprieda, ka LESD 110. pants liedz Rumānijai ieviest transportlīdzekļu piesārņojuma nodokli brīdī, kad tie pirmo reizi tiek reģistrēti šajā dalībvalstī, ja šis nodoklis tiek veidots tā, ka tas padara neizdevīgu citā dalībvalstī nopirktu lietotu transportlīdzekļu laišanu apgrozībā Rumānijā, nepadarot neizdevīgu tāda paša vecuma un nolietojuma lietotu transportlīdzekļu iegādi valsts tirgū².

2. Pirms sprieduma lietā *Tatu* prasītāja prasījums atļūdzināt to īpašā nodokļa daļu, kas atbilst piesārņojuma nodoklim, tika noraidīts ar civiltiesas spriedumu, kas kļuva par galīgu spriedumu atbilstoši Rumānijas tiesībām. Tādēļ prasītājs apgalvo, ka ES tiesībās tiek prasīts piešķirt viņam iespēju atgūt nodokli, it īpaši ņemot vērā to, ka Rumānijas tiesiskajā regulējumā ir noteikts *res judicata* izņēmums spriedumiem, kas izrādās nesaderīgi ar ES tiesībām, bet tikai spriedumiem, kas pasludināti administratīvā tiesvedībā.

1 — Oriģinālvaloda – angļu.

2 — Spriedums *Tatu* (C-402/09, EU:C:2011:219).

3. Atbilstoši Tiesas pastāvīgajai judikatūrai maksājumi, kas iekasēti, pārkāpjot ES tiesības, un valstij samaksātās vai tās tieši ieturētās summas attiecībā uz nodokli ir jāatmaksā ar procentiem, lai tiktu atjaunota pirms maksājuma uzlikšanas esošā situācija³. Tomēr tajā pašā laikā Tiesa ir atzinusi, ka *res judicata* princips, kas ir dziļi iesakņojies visu dalībvalstu tiesību sistēmās un pašās ES tiesībās⁴, ir piemērojams valstu tiesu spriedumi, kas ir pilnībā stājušies spēkā, pat ja tie šķiet nesaskanam ar ES tiesībām⁵. Tas nozīmē, ka zināmos apstākļos šādu maksājumu atmaksa var tikt (tiesiski) noraidīta.

4. Tomēr ierobežojuma dēļ, ko ES tiesības nosaka dalībvalstu procesuālajai autonomijai, ja valsts tiesiskā regulējumā ir noteikti izņēmumi *res judicata* principam, atļaujot zināmos apstākļos pārskatīt galīgos spriedumus, tad šādam izņēmumam būtu jābūt pieejamam arī tad, ja galīgais spriedums ir nesaderīgs ar ES tiesībām⁶.

5. Tādēļ izskatāmā lieta sniedz Tiesai iespēju attīstīt savu judikatūru par mijiedarbību starp *res judicata* un ES tiesību pārākumu. Konkrētāk, tā ir jānovērtē atbilstoši lojālas sadarbības principam LESD 4. panta trešajā daļā, dažādām Eiropas Savienības Pamattiesību hartas normām, proti, 47. panta tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību un 20. pantā garantēto vienlīdzību likuma priekšā, kopā ar vispārpieņemtajiem pamatiem, atbilstoši kuriem valsts tiesību normas par *res judicata* ir tikušas apstrīdētas attiecībā uz atbilstmi ES tiesībām, proti, efektivitātes principu un vienlīdzības principu⁷.

II – Atbilstošās tiesību normas

6. Rumānijas Konstitūcijas⁸ 148. pantā ir noteikts ES tiesību pārākums, un parlamentam, Rumānijas prezidentam, valdībai un tiesām ir tas jānodrošina.

7. Rumānijas Civilprocesa kodeksa 322. pantā⁹ ir noteikts šādi:

“Nolēmumi, kas stājušies likumīgā spēkā vai nu apelācijas instancē, vai tāpēc, ka apelācija nav iesniegta, kā arī pārsūdzības instances nolēmumi par lietas būtību var tikt pārskatīti šādos gadījumos:

[..]9 ja Eiropas Cilvēktiesību tiesa atzinusi, ka ar tiesas nolēmumu ir izdarīts tiesību un pamatbrīvību pārkāpums, kas turpinās un var tikt atļidzināts, tikai pārskatot pasludinātos nolēmumus;

10 ja pēc sprieduma stāšanās likumīgā spēkā *Curtea Constituțională* [Konstitucionālā tiesa] spriež par prasījumiem [par neatbilstību konstitūcijai], kas celti attiecīgajā lietā, atzīstot par neatbilstošu konstitūcijai likumu, rīkojumu vai kādu īpašu normu likumā vai rīkojumā, par kuru ir attiecīgais prasījums, vai citu apstrīdētā akta noteikumu, kas loģiski un acīmredzami nav atdalāms no pieteikumā minētajām tiesību normām.”

3 — Spriedums *Manea* (C-76/14, EU:C:2015:74, 46. un 50. punkts). Skat. arī spriedumu *Nicula* (C-331/13, EU:C:2014:2285, 27. un 28. punkts un tajos minētā judikatūra).

4 — Tiesa ir arī apstiprinājusi, ka *res judicata* ir piemērojams tās pašas spriedumiem. Skat., piemēram, spriedumus Komisija/Luksemburga (C-526/08, EU:C:2010:379, 26. un 27. punkts) un *ThyssenKrupp Nirosta*/Komisija (C-352/09 P, EU:C:2011:191, 123. punkts).

5 — Skat. it īpaši spriedumu *Impresa Pizzarotti* (C-213/13, EU:C:2014:2067), *Fallimento Olimpiclub* (C-2/08, EU:C:2009:506), *Kempter* (C-2/06, EU:C:2008:78), *Lucchini* (C-119/05, EU:C:2007:434), *i-21 Germany* un *Arcor* (C-392/04 un C-422/04, EU:C:2006:586), *Kapferer* (C-234/04, EU:C:2006:178) un *Kühne & Heitz* (C-453/00, EU:C:2004:17). Par *res judicata* un šķirētiesas tiesvedību skat. spriedumus *Eco Swiss* (C-126/97, EU:C:1999:269) un *Asturcom Telecomunicaciones* (C-40/08, EU:C:2009:615). Skat. arī diskusiju par *res judicata* nozīmi kaitējuma normu attīstībai dalībvalsts tiesu iestādes izdarīta ES tiesību pārkāpuma gadījumā, par ko bija spriedums *Köbler* (C-224/01, EU:C:2003:513).

6 — Piemēram, spriedumi *Kapferer* (C-234/04, EU:C:2006:178, 22. punkts un tajā minētā judikatūra) un *Impresa Pizzarotti* (C-213/13, EU:C:2014:2067, 62. punkts).

7 — Visnesenāk skat. spriedumu *Impresa Pizzarotti* (C-213/13, EU:C:2014:2067).

8 — 1991. gada 21. novembra konstitūcija, kas grozīta un papildināta ar likumu Nr. 429/2003, atkārtoti publicēts 2003. gada 31. oktobra *Monitorul Oficial al României* Nr. 767.

9 — *Codul de procedură civilă*, kas pasludināts ar 1869. gada 9. septembra dekrētu, atkārtoti publicēts 1948. gada 24. februāra *Monitorul Oficial al României*, 1. daļa, Nr. 45, grozītajā un papildinātajā redakcijā, kas bija spēkā līdz 2013. gada 15. februārim.

8. Likuma Nr. 554/2004 par administratīvo procesu¹⁰ 21. panta 1. punktā noteikts, ka “Civilprocesa kodeksā paredzētie prasību veidi var tikt izmantoti attiecībā uz neatceļamiem un galīgiem administratīvā procesa iestāžu lēmumiem”.

9. Likuma Nr. 554/2004¹¹ 21. panta 2. punktā ir noteikts, ka “papildus Civilprocesa kodeksā jau paredzētajiem pamatiem pamats nolēmuma pārskatīšanai rodas arī tad, ja likumīgā spēkā stājušos un nepārsūdzamos nolēmumos ir pārkāpts Kopienų tiesību pārākuma princips, kas noteikts Rumānijas Konstitūcijas 148. panta 2. punktā saistībā ar tās 20. panta 2. punktu”.

10. Atbilstoši Rumānijas Nodokļu kodeksa 175. panta 1. punktam¹² par jebkuru nodokļu aprēķinu un arī jebkuru citu nodokļu administratīvo aktu var iesniegt sūdzību. Šāda sūdzība, kas ir iekšējās administratīvās pārsūdzības līdzeklis, neliedz tiem, kam ir nodarīts kaitējums ar nodokļu administratīvo aktu vai ar to, ka šāda akta nav, vērsties tiesā atbilstoši likumam. Kompetentas iestādes pieņemtu lēmumu par sūdzību par nodokļa aprēķinu atbilstoši Nodokļu kodeksa 188. panta 2. punktam var pārsūdzēt kompetentā administratīvā procesa iestādē.

11. Ar *Ordonanța de urgență a Guvernului* (turpmāk tekstā – “OUG”) Nr. 50/2008 tika ieviests nodoklis (ko sauc par “piesārņojuma nodokli”) attiecībā uz mehāniskajiem transportlīdzekļiem, kas ietilpst kategorijās no M1 līdz M3 un no N1 līdz N3¹³.

III – Fakti, pamatlieta, uzdotais jautājums un tiesvedība Tiesā

12. *D. C. Târșia*, prasītājs pamatlietā, 2007. gada 3. maijā iegādājās automašīnu, kas pirms tam bija reģistrēta Francijā. Kā norādīts iepriekš, tajā laikā reģistrācijai Rumānijā bija jāuzrāda pierādījums par īpaša mehānisko transportlīdzekļu nodokļa samaksu. Transportlīdzeklis tika reģistrēts 2007. gada 6. jūnijā, pēc tam, kad prasītājs bija samaksājis 2007. gada 5. jūnijā RON 6 899,51 kā īpašu mehānisko transportlīdzekļu nodokli.

13. Prasītājs lūdz atmaksāt nodokli civiltiesā, pamatojoties ar to, ka iekasētais nodoklis ir nesaderīgs ar EKL 90. pantu [tagad – LESD 110. pants], jo ar to ievieš diskriminējošu nodokļu pasākumu, iekšzemē apliekot ar nodokli no citām dalībvalstīm ievestas preces, kas bija daudz lielāks nekā nodokļi, ko uzlika līdzīgām precēm, kas tika pārdotas iekšzemes tirgū. Ar civiltiesas 2007. gada 13. decembra spriedumu Nr. 6553/2007 *Judecătoria Sibiu* (Sibiu rajona tiesa) apmierināja prasību un piesprieda Rumānijas valstij atmaksāt nodokli.

10 — 2004. gada 2. decembra *Legea contenciosului administrative* Nr. 554, publicēts 2004. gada 7. decembra *Monitorul Oficial al României* Nr. 1154, ar grozījumiem un papildinājumiem.

11 — Pieņemts ar likuma Nr. 262/2007 1. panta 30. punktu, publicēts 2007. gada 30. jūlijā *Monitorul Oficial al României* Nr. 510 un atcelts ar likumu Nr. 299/2011, publicēts 2011. gada 22. decembra *Monitorul Oficial al României* Nr. 916. Ar *Curtea Constituțională* spriedumu Nr. 1039/2012 pēdējais minētais likums tika atzīts par pretkonstitucionālu.

12 — Pieņemts ar valdības 2003. gada 24. decembra dekrētu. Tas tika atkārtoti publicēts 2007. gada 31. jūlijā *Monitorul Oficial al României* Nr. 513, grozītā un vēlāk papildinātā redakcijā.

13 — Steidzamības kārtībā 2008. gada 21. aprīlī pieņemtā valdības rīkojuma Nr. 50/2008, ar ko ievieš piesārņojuma nodokli transportlīdzekļiem (*Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 50/2008 pentru instituirea taxei pe poluare pentru autovehicule*) (2008. gada 25. aprīlī *Monitorul Oficial al României*, I. daļa, Nr. 327; turpmāk tekstā – “OUG Nr. 25/2008”) un kas stājas spēkā 2008. gada 50. jūlijā, 3. pants, kurš stājas spēkā 2008. gada 1. jūlijā, ievieš piesārņojuma nodokli mehāniskajiem transportlīdzekļiem, kas ietilpst kategorijās no M 1 līdz M 3 un no N 1 līdz N 3”. “M” kategorijā ietilpst “mehāniskie transportlīdzekļi ar vismaz četriem riteņiem, kas projektēti un uzbūvēti pasažieru pārvadāšanai”. “N” kategorijā ietilpst “mehāniskie transportlīdzekļi ar vismaz četriem riteņiem, kas projektēti un uzbūvēti preču pārvadāšanai”. Skat. arī Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 5. septembra Direktīvas 2007/46/EK, ar ko izveido sistēmu mehānisko transportlīdzekļu un to piekabju, kā arī tādiem transportlīdzekļiem paredzētu sistēmu, sastāvdaļu un atsevišķu tehnisku vienību apstiprināšanai (pamatdirektīva) (OV L 263, 1. lpp.), II pielikumu.

14. Tomēr Rumānijas valsts iesniedza apelācijas sūdzību par šo spriedumu, kas tika atstāts spēkā ar *Tribunalul Sibiu* [Sibiu apgabaltiesa] civiltiesas spriedumu Nr. 401/2008, ar ko Rumānijas valstij tika noteikts atmaksāt tikai daļu no iekasētā nodokļa, proti, starpību starp 2007. gada 5. jūnijā samaksāto attiecībā uz īpašo mehānisko transportlīdzekļu nodokli un summu, kas izriet no *UG* Nr. 50/2008 un tā piesārņojuma nodokļa mehāniskajiem transportlīdzekļiem piemērošanas¹⁴.

15. *D. C. Târşia* 2011. gada 29. septembrī lūdza pārskatīt civiltiesas spriedumu Nr. 401/2008 *Tribunalul Sibiu*, pamatojoties uz likuma Nr. 554/2004 21. panta 2. punkta noteikumiem un Tiesas 2011. gada 7. aprīļa spriedumu iepriekš minētajā lietā *Tatu* (C-402/09, EU:C:2011:219), kurā Tiesa nosprieda, ka tāds nodoklis kā ar *UG* Nr. 50/2008 noteiktais piesārņojuma nodoklis mehāniskajiem transportlīdzekļiem ir nesaderīgs ar ES tiesībām. *D. C. Târşia* apgalvoja, ka viņam bija tiesības uz visu samaksāto nodokļu samaksu ES tiesību pārākuma un Tiesas secinājumu lietā *Tatu* dēļ.

16. Kā norādīts lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu, tajā tiesvedības stadijā nebija iespējams apstrīdēt spriedumu civillietā Nr. 401/2008 parastajās tiesās. Civiltiesībās nav procesuāla tiesību aizsardzības līdzekļa, kas būtu līdzīgs likuma Nr. 554/2004 21. panta 2. punktam par spriedumiem, kas stājušies likumīgā spēkā un kas pārkāpj ES tiesību pārākumu. Tādējādi *Tribunalul Sibiu* uzskatīja, ka atbilstoši LESD 267. pantam tai ir jāuzdod Tiesai šādu jautājumu.

“Vai Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 17., 20., 21. un 47. pants, Līguma par Eiropas Savienību 6. pants, Līguma par Eiropas Savienības darbību 110. pants, Kopienų tiesībās un Tiesas judikatūrā iedibinātais tiesiskās noteiktības princips var tikt interpretēti tādējādi, ka tiem ir pretrunā tāds tiesiskais regulējums kā Likuma Nr. 554/2004 21. panta 2. punktā esošais, kurā ir paredzēta iespēja Kopienų tiesību pārākuma principa pārkāpuma gadījumā pārskatīt tikai un vienīgi administratīvo strīdu lietās pasludinātos valsts tiesu nolēmumus, taču nav paredzēta iespēja pārskatīt citās, nevis administratīvo strīdu, lietās (proti, civillietās vai krimināllietās) pasludinātos valsts tiesu nolēmumus, kuros pārkāpts minētais Kopienų tiesību pārākuma princips?”

17. Rakstveida apsvērumus iesniedza *D. C. Târşia*, Rumānijas valdība, Polijas valdība un Komisija. Tie visi piedalījās 2015. gada 27. janvāra sēdē.

IV – Pieņemamība

18. Manuprāt, uzdotais jautājums ir nepieņemams, ciktāl ar to lūdz vadlīnijas par to, vai valsts tiesu spriedumu, kas pasludināti krimināllietās, pārskatīšanas neiespējamība, ja ir ticis pārkāpts primārās ES tiesību pārākums, ir nesaderīga ar ES tiesībām¹⁵.

19. Kā norādīts Polijas rakstveida apsvērumos, šī jautājuma daļa ir pilnībā hipotētiska, ņemot vērā to, ka *res judicata* piemērošana spriedumiem krimināllietās nav nekādi saistīta ar pamatlīnijas priekšmetu. Tiesas pastāvīgā judikatūra ir tāda, ka Tiesa var atteikties atbildēt uz valsts tiesas prejudiciālā kārtā uzdotu jautājumu, ja ir skaidri redzams, ka lūgtajai ES tiesību interpretācijai nav nekādas saistības ar pamatlīnijas faktiskajiem apstākļiem vai tās priekšmetu, vai arī ja problēmai ir teorētisks raksturs¹⁶. Ņemot vērā to, ka pamatlīnija neskar krimināllietā pasludinātu spriedumu, uzdotais jautājums ir nepieņemams, ciktāl ar to lūdz skaidrojumu par Rumānijas kriminālprocesa likuma saderīgumu ar ES tiesībām.

14 — Atbilstoši Rumānijas rakstveida apsvērumiem, kurus *D. C. Târşia* nav apstrīdējis, 2008. gada 13. jūnijā viņš iesniedza ārkārtas prasības pieteikumu, lūdzot atcelt civiltiesas spriedumu Nr. 401/2008, bet tas tika atsaukts 2008. gada 24. septembrī.

15 — Valsts tiesas atsauca arī uz Hartas 17. pantu (tiesības uz īpašumu) un 21. pantu (diskriminācijas aizliegums). Šie noteikumi tikai attālināti attiecas uz izskatāmajiem jautājumiem tādā ziņā, ka nodokļa atprasījums saistībā ar nepamatoti iekasēta nodokļa atmaksu Rumānijas tiesībās ir īpašuma tiesības atbilstoši Nodokļu kodeksa 21. panta 1. un 4. punktam un piesārņojuma nodokļa prettiesiskums attiecas uz diskrimināciju, vērstu pret lietotu automašīnu importu. Tomēr šie noteikumi nepalīdz šīs lietas juridiskajā analizē un es neesmu iecerējis tos analizēt sīkāk.

16 — Spriedums *Ērsekšanádi Mezőgazdasági* (C-56/13, EU:C:2014:352, 36. punkts un tajā minētā judikatūra).

V – Analīze

A – Par Tiesas judikatūru par *res judicata*

20. ES tiesības neuzliek valsts tiesai pienākumu nepiemērot valsts procesuālos noteikumus, kas nolēmumam piešķir *res judicata* spēku, pat ja tas ļautu novērst ES tiesību pārkāpumu, kas izdarīts ar attiecīgo nolēmumu¹⁷. Tādējādi, kas attiecas uz ES tiesībām, prasītājiem ir liegts atsaukties uz Tiesas spriedumu, kas ir pieņemts pēc dalībvalstīm noteiktā noilguma, lai novērstu aplamību, ko būtu bijis iespējams apstrīdēt pienācīgajā termiņā. ES tiesībās *res judicata* aizstāv aplamības¹⁸.

21. Tomēr situācija mainās, ja *dalībvalsts tiesību* norma paredz izņēmumu no *res judicata* principa. Ja tā to paredz, tad tā ir piemērojama nolēmumiem par ES tiesībām, kas ir analogi prasījumiem, kam ir pilnībā iekšzemes raksturs un uz ko attiecas izņēmums. Turklāt dalībvalsts *res judicata* izņēmums nebūtu jāveido tā, lai padarītu par praktiski neiespējamu un pārmērīgi apgrūtinātu ES tiesībās piešķirto tiesību īstenošanu¹⁹.

22. Tā, piemēram, Tiesa ir nospriedusi, ka dalībvalstu tiesībās esošajiem *res judicata* izņēmumiem var tikt noteikts saprātīgs termiņš tiesvedības uzsākšanai tiesiskās noteiktības interesēs. Tomēr šādi termiņi nepadara praktiski neiespējamu vai pārmērīgi neapgrūtina to tiesību īstenošanu, kas izriet no Savienības tiesību sistēmas²⁰.

23. Tieši pretēji, kad strīds neattiecas uz *res judicata* izņēmumu valsts tiesībās, uz ko atsaucas prasītājs, lai īstenotu ES tiesībās paredzētas tiesības, kā tas ir pamatlietā, bet drīzāk tas ir par lūgumu plaši interpretēt dalībvalsts normas par *res judicata*, lai aizsargātu valsts tiesu spriedumus, kas varētu būt pretrunā ES tiesībām, var godīgi teikt, ka Tiesa ir devusi priekšroku ES tiesību pārākumam pār *res judicata*²¹.

24. Pirms dodos tālāk, vērsīšu uzmanību uz diviem citiem vadošiem spriedumiem, proti, *Kühne & Heitz* (C-453/00, EU:C:2004:17) un *Köbler* (C-224/01, EU:C:2003:513). *Kühne & Heitz* attiecās uz apstākļiem, kādos administratīvai iestādei bija jāpārskata kāds no tās galīgajiem lēmumiem, kas bija pretrunā vēlākam Tiesas spriedumam. Tādēļ *Kühne & Heitz* attiecās uz zemāka līmeņa lēmumpieņemšanu, nekā tas ir pamatlietā, un konkrētāk bija par to, vai Nīderlandes nodokļu iestādei bija jāpārskata galīgs administratīvs lēmums vēlāka Tiesas sprieduma dēļ. Turklāt tā var tikt nošķirta no izskatāmās lietas līdzīgu iemeslu dēļ, kādus Tiesa norādīja *Kapferer*²².

17 — Spriedums *Kapferer* (EU:C:2006:178, 21. punkts). Šī norma ir cieši saistīta ar prasītāju pienākumu, cenšoties īstenot ES tiesībās paredzētas tiesības, ievērot dalībvalstu tiesībās noteiktos saprātīgos termiņus. Citiem vārdiem sakot, tas, ka Tiesa varētu būt nospriedusi, ka ir noticis ES tiesību pārkāpums, parasti neietekmē noilguma sākumu. Šis pienākums var tikt vājināts tikai tad, ja pārdarītājs ir atturējies prasītāju no tiesvedības uzsākšanas laikus. Skat. spriedumu *Iaia* u.c. (C-452/09, EU:C:2011:323, 17., 18., 21., 22. punkts un tajos minētā judikatūra).

18 — Skat. līdzīgi ģenerāladvokāta L. A. Hēlhuda [L. A. Geelhoed] secinājumus *Lucchini* (C-119/05, EU:C:2006:576, 46. punkts).

19 — Spriedumi *Kapferer* (C-234/04, EU:C:2006:178, 22. punkts un tajā minētā judikatūra) un *Impresa Pizzarotti* (C-213/13, EU:C:2014:2067, 62. punkts).

20 — Spriedums *Kempton* (C-2/06, EU:C:2008:78, 58. un 59. punkts). Skat. līdzīgi spriedumu *Eco Swiss* (C-126/97, EU:C:1999:269) un spriedumu *Asturcom Telecomunicaciones* (C-40/08, EU:C:2009:615).

21 — Skat. spriedumus *Impresa Pizzarotti* (C-213/13, EU:C:2014:2067), *Fallimento Olimpiclub* (C-2/08, EU:C:2009:506) un *Lucchini* (C-119/05, EU:C:2007:434). Piemēram, sprieduma lietā *Lucchini* 62. punktā Tiesa nosprieda, ka "atbalsta pasākumu vai atbalstu sistēmas saderīguma ar kopējo tirgu novērtēšana ir ekskluzīvā Komisijas, kuras rīcību kontrolē Kopienu tiesas, kompetencē. Šis princips ir piemērojams valsts tiesiskajā kārtībā kā izrietošs no Kopienu tiesību pārākuma principa." Sprieduma lietā *Impresa Pizzarotti* 61. punktā Tiesa nosprieda, ka *Lucchini* bija runa par pavisam "īpaš[u] situācij[u], kurā tika aplūkoti principi, kas reglamentē kompetenču sadali starp dalībvalstīm un Eiropas Savienību valsts atbalsta jomā".

22 — Spriedumā *Kapferer* (C-234/04, EU:C:2006:178, 23. punkts) Tiesa nosprieda, ka, pat "pieņemot, ka principi, kas tika noteikti [*Kühne & Heitz*], ir piemērojami tādā kontekstā, kas – kā pamata prāvā – attiecas uz galīgu tiesas nolēmumu, ir jāatgādina, ka šis pats spriedums attiecīgās iestādes pienākumu atbilstoši EKL 10. pantam pārskatīt galīgu nolēmumu – kas, kā izrādījās, tika pieņemts, pārkāpjot Kopienu tiesības – pakārto nosacījumam, ka minētajai iestādei atbilstoši valsts tiesībām ir pilnvaras pārskatīt šo nolēmumu (skat. minētā sprieduma 26. un 28. punktu). Tomēr šajā gadījumā pietiek atzīmēt, ka minētais nosacījums nav izpildīts, kā tas izriet no iesniegtās lēmuma."

25. Spriedums lietā *Köbler* bija par dalībvalstu pienākumu kompensēt kaitējumu, ko nodarījusi valsts, šajā gadījumā Austrijas, tiesu sistēmā visaugstākā tiesa, jo attiecīgais spriedums bija nesaderīgs ar ES tiesībām. Tādēļ *Köbler* tikai attiecas uz situāciju, kas varētu rasties pēc pamatlīetas; proti, prasītāja iespējamā prasība par kaitējuma atlīdzinājumu pret Rumānijas valsti, ja piesārņojuma nodokļa atgūšana izrādās neiespējama²³.

26. Kā ir redzams no iepriekš izskatītās analīzes, vēl nav bijis neviena Tiesas sprieduma, kurā būtu aplūkota situācija, kas ir identiska situācijai, kurā nonācis *D. C. Târşia*. Lai gan tiesību jautājumi, kas rodas pamatlīetā, ir atrisināmi atbilstoši Tiesas pastāvīgās judikatūras par *res judicata* fonam, galvenokārt tie izskatāmi, atsaucoties uz ES tiesību principiem par tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā. Tieši šiem jautājumiem es pievērsīšos šobrīd.

B – Vērtējums par valsts tiesību normu saderīgumu ar ES tiesībām

1) Vai Rumānijas procesuālās tiesības paredz aplūkoto ES tiesībās piešķirto tiesību efektīvu aizsardzību tiesā?

27. Atgādināšu, ka izskatāmajā lietā Rumānijas tiesībās ir iezīmēts ceļš spriedumu, kas stājušies likumīgā spēkā, atcelšanai, kas atbilstoši sekojošajai Tiesas judikatūrai ir neatbilstoša ES tiesībām. Tomēr tas aprobežojas ar administratīvajā tiesvedībā pasludinātajiem spriedumiem. Tas nevar tikt izmantots, lai atceltu spriedumus civillīetās. Un tā tas ir, lai arī Rumānijas tiesībās turklāt ir paredzēts, ka spriedumi civillīetās, attiecībā uz kuriem pēc tam (sekojošā) Rumānijas Konstitucionālās tiesas spriedumā ir konstatēts, ka tie pārkāpj Rumānijas konstitūciju, arī var tikt atcelti.

28. No paša sākuma ir jāņem vērā dalībvalstīm, tajā skaitā to tiesām, LES 4. panta trešajā daļā noteiktā lojālas sadarbības pienākuma ārējās robežas. Tas prasa, kas tās “veic visus vajadzīgos vispārējos un īpašos pasākumus, lai nodrošinātu to pienākumu izpildi, kas izriet no Līgumiem”, un “atturas no jebkādiem pasākumiem, kuri varētu apdraudēt Savienības mērķu sasniegšanu”. Šis pienākums ir jāaplūko kopsakarā ar LES 19. panta 1. punkta otro daļu. Tajā noteikts, ka “dalībvalstis nodrošina tiesību aizsardzības līdzekļus, kas ir pietiekami efektīvi tiesiskās aizsardzības nodrošināšanai jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības”.

29. Tiesa ir noteikusi, ka “attiecībā uz tiesību aizsardzības līdzekļiem, kas ir jāparedz dalībvalstīm, [...] nedz Līgumā par Eiropas Savienības darbību, nedz Līguma par Eiropas Savienību 19. pantā nav paredzēts, ka Savienības tiesību ievērošanas nodrošināšanai valstu tiesās ir jārada jauni tiesību aizsardzības līdzekļi papildus tiem, kas jau bija pieejami valstu tiesībās”²⁴. Tiesa ir piebildusi, ka “citādi būtu tikai tādā gadījumā, ja no attiecīgās valsts tiesību sistēmas kopumā izrietētu, ka nepastāv tiesību aizsardzības līdzekļi, kurus izmantojot varētu kaut vai pakārtoti nodrošināt to tiesību aizsardzību, kuras attiecīgajām personām izriet no Savienības tiesībām, vai arī ja vienīgā attiecīgā personu iespēja piekļūt tiesai būtu izdarīt tiesību pārkāpumu”²⁵ (mans izcēlums).

30. Tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību arī Hartas 47. panta pirmajā daļā garantē ikvienam, kura ES tiesībās garantētās tiesības ir tikušas pārkāptas. Nav šaubu, ka Rumānijas iestādes ieviesa ES tiesības ES Hartas 51. panta 1. punkta izpratnē, kad tika prasīts atmaksāt īpašā mehānisko transportlīdzekļu nodokļa daļu, kas atbilst piesārņojuma nodoklim, pārkāpjot LESD 110. pantu. Prasītā priekšmetu

23 — Ir noderīgi šeit pieminēt divus piemērus no Somijas judikatūras. Augstākā administratīvā tiesa 2013. gadā nosprieda, ka prasība par PVN, kas uzlikts mehāniskajiem transportlīdzekļiem pretrunā Tiesas interpretācijai lietā Komisija/Somija (C-10/08, EU:C:2009:171), atgūšanu nevar tikt celta pēc parasti nodokļu lietas piemērojamā piecu gadu noilguma beigām (skat. *KHO* 2013:199). Savukārt Augstāka tiesa uzskatīja, ka šāda aplikšana ar nodokli noteica valsts atbildību par kaitējumu atbilstoši *Franovich* virziena judikatūrai (skat. *KKO* 2013:58).

24 — Spriedums *Inuit Tapiriit Kanatami u.c./Parlaments un Padome* (C-583/11 P, EU:C:2013:625, 103. punkts), atsaucoties uz spriedumu *Unibet* (C-432/05, EU:C:2007:163, 40. punkts).

25 — Spriedums *Inuit Tapiriit Kanatami u.c./Parlaments un Padome* (C-583/11 P, EU:C:2013:625, 104. punkts).

saikne starp apšaubītajiem dalībvalsts pasākumiem un būtiskām ES normām²⁶ noteikti pastāv tad, kad dalībvalsts iekasē nodokli, pārkāpjot primārās un arī sekundāras ES tiesības. Tiesas judikatūra turklāt apstiprina, ka ikreiz, kad indivīds cenšas panākt tiesību aizsardzības līdzekli ES tiesību pārkāpuma novēršanai attiecībā uz to, kā dalībvalsts ievieš ES tiesības, dalībvalstu tiesām ir saistošas visas Hartas 47. panta prasības²⁷.

31. Atgādināšu, ka, ja jautājumā par prettiesiski iekasēto valsts nodokļu atmaksāšanu nav ES tiesiskā regulējuma, katras dalībvalsts tiesību sistēmā saskaņā ar to procesuālās autonomijas principu ir jānodrošina piekritīgās tiesas un jāparedz sīki procesuāli noteikumi prasībām, kas paredzētas, lai jānodrošinātu tiesības, kuras nodokļu maksātājiem ir noteiktas ES tiesībās. Tomēr dalībvalstīm ir jānodrošina, lai katrā konkrētā gadījumā šādas tiesības tiktu efektīvi aizsargātas. Detalizēti procesuāli noteikumi prasībām, kas paredzētas, lai nodrošinātu tiesības, kuras nodokļu maksātājiem ir noteiktas ES tiesībās, nedrīkst būt tādas, kas praktiski padarītu neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtinātu to tiesību izmantošanu, kas piešķirtas ES tiesībās²⁸.

32. Šajā ziņā Rumānijas tiesībās, un, konkrētāk, Nodokļu kodeksā, ir paredzēta piekļuve administratīvajām un nodokļu tiesām vai apelācijas tiesu administratīvo lietu vai nodokļu lietu palātām atbilstoši gadījumam²⁹ situācijās, kad tiek apstrīdēti nodokļu iestāžu lēmumi, tajā skaitā prasījumi atgūt prettiesiski iekasētus nodokļus³⁰. Šīs atlīdzinājuma iespējas ir piemērojamas arī situācijās, kad nodokļu lēmumi tiek apstrīdēti, atsaucoties uz ES tiesībās piešķirtām tiesībām. Tādējādi Rumānijas tiesības *prima facie* nodrošina efektīvu tiesību aizsardzību tiesā attiecībā uz šīm tiesībām.

33. Turklāt Likuma Nr. 554/2004 par administratīvo procesu 21. panta 2. punkts ļauj administratīvā procesa iestāžu galīgos lēmumus atcelt, ja tie izrādās esam nesaderīgi ar ES tiesībām vēlāka Tiesas sprieduma dēļ. Atbilstoši iepriekš aprakstītajai Tiesas judikatūrai par konkrēto *res judicata* jautājumu – tas pārsniedz ES tiesībās prasīto³¹.

2) ES tiesību jautājumi, kas rodas no attiecīgo Rumānijas procesuālo tiesību neskaidrības

34. Tomēr, kā jau esmu norādījis, *visām* valsts procesuālajām normām, kas skar ES tiesību ieviešanu, ieskaitot *res judicata* izņēmumus, ir jāatbilst tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību un efektivitātes un līdzvērtības principiem. Izskatāmajā lieta grūtības rodas attiecībā uz skaidrības trūkumu, kas ir bijusi raksturīga Rumānijas procesuālajām tiesībām faktisko apstākļu laikā, kad *D. C. Târșia* tikko bija uzsācis tiesvedību civillietu tiesā, lai atgūtu 2007. gada jūnijā samaksāto īpašo mehānisko transportlīdzekļu nodokli³².

35. Manuprāt, ir pierādāms, ka skaidrības trūkums Rumānijas procesuālajās tiesībās bija nesaderīgs ar Hartas 47. pantu, ES tiesību prasībām attiecībā uz tiesisko noteiktību, un varētu padarīt praktiski neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtināt ar ES tiesībām nesaderīgā automašīnu piesārņojuma nodokļa atgūšanu.

26 — Spriedums *Åkerberg Fransson* (C-617/10, EU:C:2013:105, 24. punkts).

27 — Spriedums *DEB* (C-279/09, EU:C:2010:811).

28 — Spriedums *Test Claimants in the Franked Investment Income Group Litigation* (C-362/12, EU:C:2013:834, 31. un 32. punkts).

29 — Piekritības sadalījums starp administratīvo lietu un nodokļu lietu tiesām un apelācijas tiesu administratīvo lietu un nodokļu lietu palātām, kuras lemj kā pirmās instances tiesa, ir noteikts Likuma Nr. 554/2004 par administratīvo procesu 10. pantā.

30 — Nodokļu kodeksa 21. panta 4. punkts, 113., 175. un 188. pants.

31 — Skat. šo secinājumu 20. punktu.

32 — Lietas materiālos nav ziņu par datumu, kurā tiesvedība tika uzsākta.

36. Ir jāatgādina, ka tiesas spriedums, kas bija šķērslis piesārņojuma nodokļa atgūšanai un kas bija pasludināts pirms Tiesas sprieduma lietā *Tatu* (C-402/09, EU:C:2011:219), bija civillietu apelācijas tiesas (*Tribunalul Sibiu*) spriedums civilprocesā sakarā ar Rumānijas valsts apelācijas sūdzību par pirmās instances spriedumu civillietā, ko bija pasludinājis *Judecătoria Sibiu*. Pamatlieta arī norisinās tajā pašā civillietu apelācijas tiesā, t.i., *Tribunalul Sibiu*.

37. Komisija rakstveida apsvērumos norāda, ka šādas prasības ir tikušas celtas Rumānijā gan administratīvajās tiesās, gan civillietu tiesās. Ņemot vērā šo, ir mulsiņoši, ka tiesas sēdē Rumānijas valdība apgalvoja, ka *civillietu tiesām absolūti nav piekritis izskatīt šādas lietas* un ka jebkurai Rumānijas civillietu tiesai, kurā celta šāda prasība, ir pilnvaras un tai ir pat pienākums pēc savas ierosmes izskatīt jautājumu par savu piekritību.

38. Tādējādi ir skaidri redzams zināms apjukums attiecībā uz pareizo tiesas procedūru, kas ir piemērojama attiecīgā nodokļa atgūšanā šajā lietā³³. Lai kāda šobrīd būtu pareizā procedūra, fakts paliek tāds, ka galīgais (Rumānijas) civiltiesas spriedums (*Tribunalul Sibiu* spriedums Nr. 401/2008), ar ko liedz atgūt to īpašā mehānisko transportlīdzekļu nodokļa daļu, kas atbilst piesārņojuma nodoklim, ir *res judicata*. Tieši šis ir radījis izskatāmo juridisko problēmu.

39. Tādēļ ir vieta šaubām par to, kuras Rumānijas tiesas ir (vai bija) pilnvarotas izskatīt prasījumus atgūt prettiesiski iekasētu piesārņojuma nodokli attiecīgajā laikā. Secinu, ka Rumānijas tiesībās šajā ziņā nav skaidrības. Tieši šeit ir problēma, it īpaši attiecībā uz Hartas 47. pantu.

3) Hartas 47. pants un tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību

40. Hartas 47. panta pirmajā daļā ir noteikts, ka ikvienai personai, kuras tiesības un brīvības, kas garantētas Savienības tiesībās, tikušas pārkāptas, ir tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, ievērojot nosacījumus, kuri paredzēti šajā pantā³⁴. Atbilstoši paskaidrojumiem pie 47. panta pirmā daļa, ietverot tiesības uz efektīvu tiesības aizsardzības līdzekli, ir pamatota, tomēr pārsniedz Eiropas Cilvēktiesību konvencijas (ECPAK)³⁵ 13. pantā piešķirto aizsardzību. Turklāt norādišu, ka atbilstoši Hartas 52. panta 3. punktam, ciktāl tajā ietvertās tiesības atbilst ECPAK garantētajām tiesībām, šo tiesību nozīmei un apmēram ir jābūt tādām pašām, kāds ir noteikts ECPAK, lai arī ES nav liegts nodrošināt plašāku aizsardzību.

41. Atbilstoši Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrai par ECPAK 6. panta 1. punktu tiesu kontroles sistēmām ir jābūt “pietiekami saskanīgām un skaidrām”, lai dotu “tiesības faktiski un reāli vērsties tiesā”³⁶. Ja normas ir “tik sarežģītas”, ka tās rada “tiesisko nenoteiktību”, rodas 6. panta 1. punkta pārkāpums³⁷. Cilvēktiesību tiesa ir arī nospriedusi, ka tiesību aizsardzības tiesā līdzekļos ir jābūt “pietiekamām garantijām, lai novērstu neizpratni par procedūrām pieejamo tiesību aizsardzības līdzekļu izmantošanai”³⁸. Turklāt procesuālās prasības nesaprātīgs formulējums var radīt tiesību piekļūt tiesai pārkāpumu³⁹. Eiropas Cilvēktiesību tiesa nesen ir vairākkārt atkārtojusi, ka “iestādēm ir jāievēro un

33 — Tiesas sēdē *D. C. Târșia* apgalvoja, ka šo neskaidrību novērsa Rumānijas Augstākās kasācijas tiesas spriedums Nr. 24/2011, pirms viņš uzsāka otro tiesvedību, cenšoties atsaukties uz *res judicata* izņēmumu, bet pēc sākotnējās prasības, kas celta, pamatojoties uz īpašā mehānisko transportlīdzekļu nodokļa maksājumu.

34 — Hartas 47. pants papildina ar specifiskāku aizsardzību ar tiesību aizsardzības līdzekļiem kā prasību, ka lietas izskatīšanai jābūt taisnīgai, atklātai un laikus veiktai neatkarīgā un objektīvā, tiesību aktos noteiktā tiesā, ka tiek ievērotas tiesības uz aizstāvību un ir iespējams saņemt juridisko palīdzību.

35 — Paskaidrojumos arī norādīts, ka 47. panta otrā daļa, kas ietver tostarp tiesības uz taisnīgu lietas izskatīšanu, atbilst ECPAK 6. panta 1. punktam.

36 — *De Geouffre de la Pradelle* pret Franciju, 1992. gada 16. decembris, 35. punkts, A sērija, Nr. 253-B.

37 — Turpat, 33. punkts. Skat. arī *Maširević* pret Serbiju, Nr. 30671/08, 48. punkts, 2014. gada 11. februāris.

38 — *Bellet* pret Franciju, 1995. gada 4. decembris, 37. punkts, A sērija, Nr. 333-B.

39 — *Běleš* u.c. pret Čehijas Republiku, Nr. 47273/99, 50. un 51. punkts, *Recueil des arrêts et décisions 2002-IX*. *Omerović* pret Horvātiju (Nr. 2), Nr. 229980/09, 39. punkts, 2013. gada 5. decembris, kurā tiesa atgādāja, ka “īpaši šaura procesuālās normas interpretācija” var liegt prasītajam tiesības piekļūt tiesai.

jāpiemēro iekšzemes tiesiskais regulējums paredzamā un saskanīgā veidā” un “noteiktajiem faktoriem ir jābūt pietiekami attīstītiem un caurredzamiem praksē, lai nodrošinātu tiesisko un procesuālo skaidrību”⁴⁰. Procesuālajām normām ir jākalpo tiesiskās noteiktības un pareizas tiesvedības mērķiem. Tās nedrīkst “veidot sava veida barjeru, liedzot strīdniekam, ka viņa vai viņas lieta tiek izšķirta piekritīgajā tiesā pēc būtības”⁴¹.

42. Turklāt atgādināšu, ka atbilstoši pastāvīgajai Tiesas judikatūrai “tiesiskā noteiktība ir vispārējs Eiropas Savienības tiesību princips, kas it īpaši noteic, ka tiesiskajam regulējumam, kas rada indivīdiem nelabvēlīgas sekas, jābūt skaidram un precīzam *un tā piemērošanai – tādai, ko attiecīgās personas var paredzēt*” (mans izcēlums)⁴².

43. Manuprāt un iepriekš minētā gaismā skaidrības trūkums attiecībā uz pareizo tiesas procedūru, kas piemērojama nodokļu, kas uzlikti, pārkāpjot ES tiesības, atgūšanai, paātrina Hartas 47. panta pārkāpumu gan tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību, gan tiesību piekļūt tiesai ziņā. Tas ir vēl jo vairāk tā, ja *nolēmums, ko pieņēmusi absolūti nepiekritīga civillietu tiesa, rada res judicata* tādā ziņā, ka tas liegtu jebkādu turpmāku prasību par atgūšanu piekritīgajā tiesā, vai tā būtu civillietu tiesa vai administratīvo lietu tiesa. Manuprāt, iesniedzējtiesai šajā lietā ir jānovērtē Rumānijas procesuālās tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā kopumā attiecībā uz prettiesiski iekasēta mehānisko transportlīdzekļu piesārņojuma nodokļu atgūšanu⁴³.

4) Vai atbilstošie Rumānijas procesuālie likumi padara piesārņojuma nodokļa atgūšanu praktiski neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtina to?

44. Tiesa ir konsekventi spriedusi, ka “katrs gadījums, kurā rodas jautājums par to, vai kāda valsts procesuālo tiesību norma nepadara neiespējamu vai pārmērīgi grūtu tādu tiesību izmantošanu, ko privātpersonām piešķir ES tiesību sistēma, ir jāanalizē, ņemot vērā šīs tiesību normas vietu procesa kopumā, procesa norisi un tā īpatnības dažādās valsts iestādēs. Šajā aspektā vajadzības gadījumā jāņem vērā tie principi, kuri ir valsts tiesiskās sistēmas pamatā, piemēram, tiesību uz aizstāvību ievērošana, tiesiskās noteiktības princips un pienācīga tiesvedības norise”⁴⁴.

45. Šeit vispirms ir jānorāda, ka valsts tiesa un visi lietas dalībnieki, kas ir iesnieguši apsvērumus, šķiet uzskatām, ka Likuma Nr. 554/2004 21. panta 2. punkts nav piemērojams civillietās. Tas man šķiet loģiski, ar nosacījumu, ka Rumānijas tiesībās ir paredzēts strikts nošķirums starp tiesvedību dažādajām formām. Šādā gadījumā nebūtu vietas normu interpretācijai, kas definē Likuma Nr. 554/2004 piemērošanu tādā veidā, kas ļautu civiltiesām to piemērot strīdos, kam *ratione materiae* ir administratīvo vai nodokļu tiesību raksturs. Tomēr, ja šāds rezerves variants pastāvētu, tad valsts tiesai būtu jāinterpretē attiecīgās tiesību normas tā, lai veicinātu, ka tiek panākta atbilde ES tiesībām⁴⁵.

46. Valsts iesniedzējtiesai ir jānovērtē, vai aplūkotās Rumānijas normas padara praktiski neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtina neatbilstoši ES tiesībām iekasēta piesārņojuma nodokļa atgūšanu. Pietiek tomēr tikai norādīt, ka apmulsamam, vai automašīnu piesārņojuma nodokļa atgūšanai bija jāizmanto civiltiesiski vai administratīvi tiesību aizsardzības līdzekļi, šķiet, ir šādas sekas.

40 — *Maširević* pret Serbiju, Nr. 30671/08, 50. punkts, 2014. gada 11. februāris, un tajā minētā judikatūra. Šī lieta ir par to, kā Augstākā tiesa ir interpretējusi procesuālu normu, kas noveda pie tiesiskās nenoteiktības pat tiesību praktiķus. Skat. it īpaši 51. punktu.

41 — *Omerović* pret Horvātiju (Nr. 2), Nr. 22980/09, 39. punkts, 2013. gada 5. decembris.

42 — Spriedums *Akzo Nobel Chemicals un Akros Chemicals/Komisija* (C-550/07 P, EU:C:2010:512, 100. punkts un tajā minētā judikatūra).

43 — Atgādināšu tomēr, ka 60. punktā spriedumā *DEB* (C-279/09, EU:C:2010:811) Tiesa nosprieda, ka efektīvas aizsardzības tiesā principam ir saprātīgi ierobežojumi.

44 — Spriedums *Surgicare – Unidades de Saúde* (C-662/13, EU:C:2015:89, 28. punkts un tajā minētā judikatūra).

45 — Piemēram, spriedums *Impact* (C-268/06, EU:C:2008:223, 54. punkts).

5) Līdzvērtības un vienlīdzības likuma priekšā principi

47. *D. C. Târşia* apgalvo, ka, ja Likuma Nr. 554/2004 21. panta 2. punktā esošā *res judicata* izņēmuma piemērošana civillietās tiktu izslēgta, tas būtu pretrunā gan vienlīdzībai likuma priekšā, kā norādīts Hartas 20. pantā, gan līdzvērtības principam.

48. Līdzvērtības principa ievērošana prasa, lai attiecīgā valsts tiesību norma būtu vienādi piemērojama prasībām, kas pamatotas ar *Savienības tiesību pārkāpumu*, un prasībām, kas pamatotas ar *iekšējo tiesību pārkāpumu*, ja to priekšmets un pamats ir līdzīgi⁴⁶.

49. Manuprāt, tas nozīmē, ka ES tiesībās nebūtu iebildumu līdzvērtības principa kontekstā, ja Rumānijas tiesības noteiktu *res judicata* izņēmumu administratīvā tiesvedībā par ES tiesībām un ne civiltiesvedībā par to pašu priekšmetu. Līdzvērtības princips prasa, lai valsts tiesību norma tiktu bez izšķirības piemērota gan prasībām, kas ir balstītas uz Savienības tiesību pārkāpumu, gan prasībām, kas ir balstītas uz valsts tiesību neievērošanu, nevis līdzvērtību starp valsts tiesībās paredzētām dažādām tiesvedības formām⁴⁷.

50. Katrā ziņā neidentiski pamati, lai atkāptos no *res judicata* principa, ir saprātīgi sprieduma gadījumā, kas stājies likumīgā spēkā, civillietās, krimināllietās un administratīvās lietās⁴⁸. Šo spriedumu sekas ir atšķirīgas un tādi ir arī tiesiskās politikas mērķi attiecībā uz *res judicata* izņēmumu (ja tādi ir) definēšanu. Sprieduma civillietā gadījumā tiesiskā noteiktība un tiesisko attiecību stabilitāte, ko apstiprinājis spriedums, kas stājies likumīgā spēkā, ir ārkārtīgi būtiski. Savukārt nosacījumiem sprieduma krimināllietā pārskatīšanai nepamatoti notiesātās personas interesēs nebūtu jābūt pārāk stingriem. Administratīvajās tiesībās interese aizsargāt indivīdu tiesības un tiesiskuma princips varētu attaisnot brīvāku pieeju attiecībā uz spriedumu, kas stājušies likumīgā spēkā, pārskatīšanu, nekā tas būtu spriedumu civillietā gadījumā.

51. Tādēļ *D. C. Târşia* ierosinājums, ka *res judicata* izņēmuma ierobežošana tikai ar administratīvo tiesvedību ES tiesību sakarā ir nesaderīga ar līdztiesību likuma priekšā, ir nepamatots. Atgādināšu, ka nevienlīdzīga attieksme likuma priekšā var rasties tikai tad, ja attiecīgās situācijas ir salīdzināmas⁴⁹. Tā nav, ciktāl runa ir par pamatiem spriedumu, kas stājušies likumīgā spēkā, civillietā un spriedumu, kas stājušies likumīgā spēkā, administratīvā lietā atcelšanu. Gadījumos, kad ir vēlāks Tiesas spriedums, kas pasludina valsts normu par nesaderīgu ar ES tiesībām, sprieduma, kas stājies likumīgā spēkā, administratīvā lietā atcelšana par sliktu dalībvalsts iestādei var būt pamatota, bet sprieduma, kas stājies likumīgā spēkā, civillietā, kas nosaka privāttiesiskas attiecībās starp diviem indivīdiem, atcelšana var būt nepiemērota tiesiskās noteiktības iemeslu dēļ. Tādēļ tiesiskā regulējuma risinājums, kāds ir Rumānijā, kas dod šo iespēju administratīvajā tiesvedībā, bet izslēdz civiltiesiskajā tiesvedībā, kā tāds nav pretrunā principam par līdztiesību likuma priekšā.

52. Tomēr līdztiesība likuma priekšā ir no līdzvērtības principa atšķirīga tiesību norma. Kā norādīts Komisijas rakstveida apsvērumos, ja Rumānijas tiesībās tiek arī piemērots *res judicata* izņēmums turpmākās Konstitucionālās tiesas judikatūras gaismā, apstrīdot iepriekšējo tiesas nolēmumu pareizību (visās iekšzemes jurisdikcijās)⁵⁰, tad līdzvērtības princips varētu arī noteikt, ka tas ir piemērojams attiecībā uz Tiesas nolēmumiem par ES tiesībām⁵¹.

46 — Spriedums *Surgicare - Unidades de Saúde* (C-662/13, EU:C:2015:89, 30. punkts).

47 — Spriedums *ÖBB Personenverkehr* (C-417/13, EU:C:2015:38, 74. punkts).

48 — Atbilstoši pieejamajiem resursiem šķiet, ka lielākā daļa tiesību sistēmu ES nenodrošina identiskus pamatus *res judicata* izņēmumiem civiltiesvedībā, krimināltiesvedībā un administratīvajā tiesvedībā.

49 — Atgādināšu, ka vienlīdzīgas attieksmes princips, kura fundamentālais raksturs ir apstiprināts Hartas 20. pantā, prasa, ka līdzīgas situācijas nedrīkst aplūkot atšķirīgi un atšķirīgas situācijas nedrīkst aplūkot vienādi, ja vien tāda pieeja nav objektīvi pamatota. Skat. spriedumu *Chatzi* (C-149/10, EU:C:2010:534, 63. un 64. punkts un tajos minētā judikatūra).

50 — Atgādināšu, ka šāds iznākums izriet no Civilprocesa kodeksa 322. panta 10. punkta, kurš atbilstoši Likuma Nr. 554/2004 21. panta 1. punktam ir piemērojams arī administratīvajā tiesvedībā.

51 — Komisija šeit atsauca uz spriedumu *Weber's Wine World u.c.* (C-147/01, EU:C:2003:533).

53. Lai gan atzišu, ka tas varētu novest pie diskusijas ārpus lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu⁵², manuprāt, līdzvērtības princips netiek pildīts, ja vēlāks valsts Konstitucionālās tiesas spriedums var likt pārskatīt agrāku spriedumu civillietā un tādējādi ļaut atgūt nepienācīgi iekasētu nodokli, kamēr Tiesas spriedums to nevar. Šādā gadījumā valsts konstitūcijā pamatotas tiesības tiktu vairāk aizsargātas nekā ES tiesībās paredzētas tiesības, un tādējādi pēdējās minētās netiktu aizsargātas līdzvērtīgi šai valsts tiesībās balstītajai tiesību kategorijai. Līdzīga asimetrija gūst virsroku atbilstoši Rumānijas Civilprocesa kodeksa 322. panta 9. punktam attiecībā uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumu sekām, ja tās salīdzinām ar Tiesas spriedumu sekām.

VI – Secinājumi

54. Iepriekš minētās analīzes gaismā piedāvāju Tiesai atbildēt uz *Tribunalul Sibiu* uzdoto jautājumu šādi:

Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pants un Tiesas judikatūrā noteiktais efektivitātes princips neaizliedz valsts tiesību normas, kuras ļauj pārskatīt valsts tiesas pasludinātu spriedumu administratīvā tiesvedībā, ja ir ticis pārkāpts ES tiesību pārkāpuma princips, un kuras neļauj pārskatīt uz šī paša pamata valsts tiesu pasludinātus spriedumus civiltiesvedībā. Šis ir pakārtots tam, ka ir pietiekami skaidrs, kura ir pareizā procedūra attiecīgā ES tiesību pārkāpuma atlīdzināšanai, un tiesas, kas ir noteikusi savu piekritību pēc savas ierosmes, spriedums, kas stāties likumīgā spēkā, nevar liegt prasīt atlīdzinājumu piekritīgā tiesā.

Līdzvērtības princips nepieļauj valsts tiesību normas, kuras ļauj pārskatīt valsts tiesu spriedumus, kas ir pasludināti civiltiesvedībā vēlāka valsts konstitucionālās tiesas vai Eiropas Cilvēktiesību tiesas sprieduma dēļ, bet to neļauj attiecībā uz vēlāku Eiropas Savienības Tiesas spriedumu.

52 — Es gan atgādināšu, ka atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai Tiesa, atbildot uz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, var ņemt vērā visus atbilstošos ES tiesību noteikumus, pat ja valsts iesniedzējtiesa tos nav norādījusi. Skat., piemēram, spriedumu *Efir* (C-19/12, EU:C:2013:148, 27. punkts).